

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організований злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Анна ПРИХОДЬКО

РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ, ЗУМОВЛЕНИХ КОНФЛІКТОМ: ВИМІР
СУЧАСНИХ СТАНДАРТІВ ООН.....264

Олена САМОЙЛЕНКО

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КООПЕРАЦІЇ У СФЕРІ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....268

Максим СМІРНОВ

ПЕРЕДАЧА ОСОБИ ДО МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ В СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНИМ
ЗЛОЧИНАМ.....272

Валерій ШЕПІТЬКО, Михайло ШЕПІТЬКО

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....276

Секція 4

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У
БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ.....282**

Сергій АЛБУЛ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ, ПОВ'ЯЗАНОЮ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ.....282

Лариса БЄЛІК

ІНФОРМАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В КРИМІНАЛІСТИЦІ:
КОНЦЕПТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ.....287

Сергій КІЛІМІЧЕНКО

ВИЯВЛЕННІ НЕГАТИВНИХ ОБСТАВИН ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ
ПОДІЇ.....290

Андрій КУБАЄНКО

ADAPTIVE HYBRID POLICING MODEL (АНРМ) ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ
СТАНДАРТ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ.....294

Олександр ПОДОБНИЙ

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....298

Валерій ТІЩЕНКО

КРИМІНАЛЬНА СИТУАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ.....303

Кіліміченко Сергій

аспірант кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології

Національного університету «Одеська юридична академія»,

м. Одеса, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7862-8828>

електронна адреса: skilimichenko@ukr.net

**РОЛЬ СПЕЦІАЛІСТА У ВИЯВЛЕННІ НЕГАТИВНИХ ОБСТАВИН
ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ**

У тезах доповіді досліджується сутність негативних обставин як індикаторів інсценування злочинної події, підкреслюється значення причинно-наслідкових зв'язків у механізмі слідоутворення та роль спеціаліста у виявленні штучних змін обстановки, що впливають на достовірність реконструкції події.

Ключові слова: негативні обставини, місце події, огляд, інсценування, слідчий, спеціаліст.

Kilimichenko Serhii

postgraduate student of the Department of Criminalistics, Forensic

Examinations and Polygraphology

National University «Odesa Law Academy», Odesa, Ukraine

**THE ROLE OF THE SPECIALIST IN IDENTIFYING NEGATIVE
CIRCUMSTANCES DURING THE INSPECTION OF THE SITE OF THE
EVENT**

In the conference theses, the essence of negative circumstances is examined as indicators of crime scene staging. The significance of causal relationships in the mechanism of trace formation and the role of specialists in identifying artificial modifications of the scene that affect the accuracy of event reconstruction are emphasized.

Keywords: negative circumstances, crime scene, crime scene examination, staging, investigator, specialist.

Будь-яке кримінальне правопорушення як прояв злочинної діяльності невід'ємно супроводжується внесенням певних змін до об'єктивної реальності. Такі трансформації, що виражаються у результатах і наслідках протиправних дій та поведінки злочинця, потерпілого та інших осіб, присутніх на місці події, знаходять своє матеріальне втілення в навколишньому середовищі та ідеальне відображення у свідомості учасників і свідків події. Утворення як матеріальних, так і ідеальних відображень, що в криміналістиці позначаються узагальненим терміном «сліди», здійснюється відповідно до закономірностей логічного розвитку подій і зумовлене існуванням стійких причинно-наслідкових зв'язків.

Section 4. Information support for law enforcement authorities in the fight against organized criminal activity

Отже, спосіб учинення злочину, характер дій та поведінка правопорушника на місці події, вибір ним знарядь, засобів проникнення, маршрутів пересування тощо безпосередньо обумовлюють формування специфічної слідової картини на місці учинення конкретного кримінального правопорушення. Саме ці сліди, що виникають у результаті злочинної діяльності, стають об'єктом подальшого вивчення правоохоронних органів і становлять ключове джерело інформації для реконструкції обставин події, встановлення механізму її розвитку та ідентифікації причетних осіб.

Обстановка місця події, зазвичай, містить у собі об'єктивне відображення події злочину, що стався, та на встановлення дійсних обставин якого спрямовані дії працівників правоохоронних органів. Тобто саме у обстановці на місці події утворюються сліди дій та поведінки усіх учасників злочинної події у вигляді закономірно обумовлених змін, внесених у матеріальну дійсність. Однак протиправна діяльність злочинця не обмежується суто вчиненням кримінального правопорушення, вона може набувати форми протидії виявленню, викриттю та розслідуванню злочину. Однією із таких форм протидії виступає саме інсценування обстановки місця події або окремих її елементів.

Є.М. Рожик досить слушно акцентує увагу на необхідності критичного ставлення та оцінки слідчим усіх елементів обстановки місця події у зв'язку із можливістю внесення злочинцем умисних змін, спрямованих на інсценування як події злочину у цілому, так і окремих її елементів [1, с.377], а також зазначає, що інсценування є джерелом негативних обставин [2, с.131]. Що, на нашу думку, є досить правильним, адже інсценування становить собою прояв свідомої цілеспрямованої діяльності злочинця, відбувається із урахуванням особистих характеристик та досвіду злочинця і набуває безпосереднього відображення саме у обстановці місця події, яку доводиться вивчати слідчому.

В.В. Семенов негативні обставини визначає як «такі дані, що порушують уявлення слідчого про закономірні зв'язки в розвитку події чи явища». А також ототожнює поняття «приховування злочину» та «негативні обставини» [3, с.183]. На нашу думку, таких підхід є дещо неточним, адже звужує дії злочинця з приховування лише до внесення змін у обстановку місця події. Окрім того, уточнення потребує твердження щодо «уявлення слідчого», яке можна трактувати по-різному. З одного боку, «уявлення слідчого» можна розцінювати як таке, що базується на власному досвіді, знаннях та здібностях слідчого бачення події злочину та механізму його вчинення. З іншого – «уявлення слідчого» може виступати своєрідним аналітичним продуктом інформаційно-пізнавальної діяльності слідчого, в основі якого лежать висунуті ним версії щодо сутності та механізму події, місце якої він оглядає. Відповідно в процесі виявлення негативних обставин під час огляду місця події мова йдеться не про суб'єктивний досвід та знання слідчого, а саме про його вміння аналізувати кожен виявлений слід або доказ як ізольовано від інших, так й у контексті загальної слідової картини злочину. Саме здатність співвідносити окремі фактичні дані з уявною

реконструкцією події дозволяє виявляти ті елементи, які не узгоджуються із загальною логікою розвитку злочинної ситуації та свідчать про можливі спроби її штучної модифікації.

Така розумова діяльність слідчого нерозривно пов'язана із необхідністю залучення обізнаних осіб, тобто спеціалістів, до огляду місця події та вивчення усіх виявлених слідів. У залежності від специфіки самого сліду власних знань слідчого про закономірності механізму його утворення може бути не достатньо в силу необхідності застосування поглиблених професійних знань та навичок для його ретельного вивчення та здійснення попередньої оцінки на місці події. Саме знання спеціаліста можуть відігравати ключову роль у встановленні негативних обставин, оскільки дозволяють інтерпретувати виявлені сліди з урахуванням специфічних закономірностей їх утворення, які виходять за межі загальної підготовки слідчого. Залучений спеціаліст здатний не лише забезпечити правильний пошук, виявлення, фіксацію та вилучення різних слідів, а й ідентифікувати технічні, біологічні, фізико-хімічні та інші параметри слідів та об'єктів (людей, знарядь злочину, інших предметів), які їх залишили, а також визначити їхню відповідність або невідповідність типовій слідовій картині для певного виду злочинної події.

Участь спеціаліста забезпечує можливість раннього виявлення ознак штучного формування або модифікації окремих слідів на місці події або обстановки у цілому, порушення природної локалізації слідів, несумісності між різними групами фактичних даних, а також їх невідповідності передбачуваному механізму розвитку події. Завдяки глибоким професійним знанням спеціаліст здатний звернути увагу на малопомітні, але важливі деталі, які можуть вказувати на інсценування або спроби приховування злочину: неприродний характер пошкоджень, відсутність слідів, які мали б бути за звичайних умов, або наявність таких, що суперечать загальним закономірностям механізму їх утворення. Своєчасність надання спеціалістом інформації щодо виявлення ним ознак, які вказують на наявність негативних обставин у обстановці місця події, безпосередньо впливає на спрямування процесу розслідування та попередження висунення хибних версій слідчим. Спеціаліст виступає важливим учасником аналітичного процесу реконструкції злочинної події, адже його висновки сприяють тому, що співставлення слідів із загальною моделлю злочинної ситуації набуває більшої об'єктивності та достовірності.

Отже, у процесі фіксації та аналізу обстановки місця події виявлення негативних обставин не зводиться лише до простого встановлення невідповідності окремих слідів або предметів. Йдеться про встановлення таких фактів, які суперечать закономірному перебігу події, що впливає з об'єктивних характеристик механізму слідоутворення під час учинення злочину. За допомогою спеціаліста слідчий може оцінити характер та вмотивованість внесення певних змін у обстановку місця події, час внесення таких змін та обставини, що цьому сприяли. Це обумовлено тим фактом, що внесення певних змін у обстановку місця

Section 4. Information support for law enforcement authorities in the fight against organized criminal activity

проведення огляду може бути пов'язане із законними діями третіх осіб, які виявили факт учинення кримінального правопорушення, або намагалися надати допомогу потерпілій особі, ліквідувати наслідки учинення злочину тощо.

Тому негативні обставини можуть розглядатися з двох позицій:

1. Як зміни, що формують у слідчого хибне враження щодо сутності події та окремих її обставин, що не охоплюються умислом злочинця або злочинної групи;

2. Як умисні зміни, цілеспрямовано внесені у обстановку місця події злочинцем або злочинною групою з метою здійснення протидії виявленню та розслідуванню кримінального правопорушення.

Досить цікавою є позиція В.В. Аксьонова та В.В. Кожевнікова, які говорять про те, що негативні обставини є похідним продуктом застосування злочинцем певного способу інсценування, в результаті чого негативні обставини пропонується розглядати як «факти і сліди, які не відповідають, суперечать фактам і слідам, звичайним і необхідним за певної події або поясненням певних осіб» [4, с.119]. В основі даного підходу, знову-таки, знаходяться типові для певного виду злочинної діяльності причинно-наслідкові зв'язки між діями та їх наслідками, тобто відображенням у вигляді певних слідів, що об'єктивно обумовлені законами логіки. При цьому виявлення негативних обставин потребує розуміння закономірностей утворення певних видів слідів, знання специфіки типової – тобто узагальненої на основі матеріалів практики розслідування подібних кримінальних правопорушень, – слідової картини, а також врахування інформації, що надходить від очевидців, інших свідків, заявника та матеріалів, здобутих з камер відеоспостереження, а також даних, наданих працівниками оперативних підрозділів, чи попередніх висновків, зроблених спеціалістами.

Перелік використаних джерел:

1. Рожик Є. М. Негативні обставини в структурі наслідків злочину. *Правове життя сучасної України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.). У 3 т. Т. 3. Одеса : Гельветика, 2020. С. 377-378.

2. Рожик Є. М. Місце негативних обставин у системі наслідків злочину. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип.4 (25). Т.3. С. 129-132.

3. Семенов В.В. Особливості проведення деяких слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів з ознаками приховування. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип.5. Т.1. С. 182-186.

4. Аксьонов В.В., Кожевніков В.В. До проблеми встановлення факту інсценування злочинів. *Криміналістичний вісник*. 2017. № 1 (27). С.117-123.